

درآمیخته شدن زندگی اسلامی با خرافات از معضلات خطرناک سبک زندگی است

فیاض درآمیخته شدن زندگی اسلامی با خرافات را یکی از معضلات خطرناک در سلوک زندگی امروزی برشمرد و گفت: رسوم و عقاید اگر با تامل و تفکر و عقلانیت توسعه و ترویج پیدا کند به سمت زندگی مومنانه حرکت می‌کنیم.

فیاض درآمیخته شدن زندگی اسلامی با خرافات را یکی از معضلات خطرناک در سلوک زندگی امروزی برشمرد و گفت: رسوم و عقاید اگر با تامل و تفکر و عقلانیت توسعه و ترویج پیدا کند به سمت زندگی مومنانه حرکت می‌کنیم. به گزارش خبرگزاری مهر، برنامه "چراغ سبز" با حضور دکتر ایراندخت فیاض عضو کمیسیون مشورتی شورای عالی انقلاب فرهنگی و حجت الاسلام احمد سالک رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی درباره موضوع فرهنگ ایرانی اسلامی و شاخص های آن به روی آنتن رفت.

دکتر فیاض با اشاره به تعریف فرهنگ، به بیان فرهنگ اسلامی پرداخت و گفت: اگر فرهنگ را مجموعه ای از آداب و رسوم و باورها و سنتها و نگرشهای ثابت در افکار عمومی و اداره امور زندگی که بر عهده داریم تعریف کنیم، وقتی از فرهنگ دینی صحبت می‌کنیم هر چیزی که با اصول قاعده های اصلی دین هماهنگ باشد اینها فرهنگ اسلامی می‌شود و هر چیزی که از این مدار قاعده های کلی دین خارج است از مدار فرهنگ اسلامی خارج است.

وی با اظهار به اینکه در جامعه اسلامی گاهی به فاصله فرهنگ اسلامی از فرهنگ انسانی بر می‌خوریم، ادامه داد: مثلا زندگی را چطور اداره کنیم که راحت زندگی کنیم یا چطور اداره کنیم که محبتها در روابط اجتماعی به حداکثر برسد، یا مواردی که برای اداره امور شخصی و اداری و اجتماعی ما لازم است اگر ما اینها را تفکیک کنیم و آنهایی که جنبه عقلانی و انسانی دارد و مورد تایید دین است را مطرح کنیم که اینها هم بخشی از فرهنگ اسلامی است و اگر از قاعده کلی دینی خارج شود از فرهنگ اسلامی، دور شده ایم و وقتی که ما این تفکیک را قائل نمی‌شویم یک تصور و سلوک حداقلی در ذهن انسان می‌آید که گویا این سلوک حداقلی یعنی فرهنگ اسلامی و سلوک مومنانه و بقیه اش خنثی است یعنی از سلوک مومنانه خارج است. سلوک ضد دینی هم یک خنثی است.

عضو کمیسیون مشورتی شورای عالی انقلاب فرهنگی افزود: به همین دلیل هم گاهی این ذهنیت در من شهروند به وجود می‌آید که کجای زندگی من مومنانه است و می‌بینم که یک حداقلی مومن است که من خودم را با احکام و شریعت دین تنظیم می‌کنم و بقیه اش هم به این دلیل که یا انسانی یا عقلانی هستیم و بعد احساس می‌کنیم که بخش عمده ای از زندگی ما مومنانه و اسلامی نیست و احساس خوبی به انسان نمی‌دهد. نه اینکه در متون ما هست بلکه در گفتمان و در لفظ ما اینطوری مطرح می‌شود که یک مرزی در زندگی متعارف عقلانی و انسانی و زندگی مومنانه مسئولانه وجود دارد.

دکتر فیاض با تاکید بر واژه مومنانه مسئولانه، گفت: مسئولانه را تاکید می‌کنم چون که ما در مقابل احکام و قوانین و شریعت دین احساس وفاداری و تکلیف کنیم و این احساس هم احساسی باشد که هر فردی در درون خودش داشته باشد که به احکام وفادار بماند و به احکام و قوانین دین عمل کند. اگر به این شکل بنگریم، بخش عمده ای از زندگی ما ایرانی ها اسلامی است. اینها از جنس احکام امضایی است.

عضو کمیسیون مشورتی شورای عالی انقلاب فرهنگی با اشاره به فرمایش مقام معظم رهبری در مورد سبک زندگی اسلامی، تصریح کرد: احساس می‌کنم که منظور مقام معظم رهبری این است که ما توجه کنیم که از قاعده های دین و مدار دین در سلوک شخصی، اجتماعی و سازمانی مان خارج نشویم.

حجت الاسلام احمد سالک با ذکر این موضوع که کلیدواژه فرهنگ و لغت فرهنگ از نگاه افراد متفاوت است، افزود: اگر قید دینی را در کنار این واژه بگذاریم می‌شود فرهنگ دینی و اسلامی، آن وقت ناچار هستیم که در چارچوب مسائل فرهنگ دینی و اسلامی ورود کنیم و مسائل را بفهمیم و بشناسیم و عمل کنیم.

وی به بیان چارچوب فرهنگ دینی و شاخصه های اصلی آن، پرداخت و گفت: اگر به آیات دینی تکیه کنیم چند شاخصه اصلی را می‌توانیم برای فرهنگ دینی در نظر بگیریم، یکی اینکه دعوت به سوی خدای متعال و بندگی ذات الهی توأم با بصیرت و نه کورکورانه است. پس شاخصه اصلی بحث عبودیت و بندگی است اینجا بندگی هم در محضر حضرت حق و در مقابل عظمت الهی است و نه بندگی در مقابل غیر خالق الهی است.

رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی ایمان و عمل صالح را یکی دیگر از شاخصه های فرهنگ دینی دانست و تصریح کرد: وقتی که بحث کلید واژه و فرهنگ ایمان در قرآن به عنوان یک شاخصه اصلی بازگشت مطرح می‌شود، به نوع اندیشه انسان و تفکر انسان بستگی دارد. در حقیقت یک معرفت و شناخت دقیق پشت کلمه ایمان به خدا است. شما نمی‌توانید ایمان را بدون معرفت و شناخت درک کنید.

وی با معرفی اندیشه و تفکر به عنوان شاخصه های دیگر چارچوب فرهنگ دینی، متذکر شد: آیا این اندیشه و تفکر نفاق است، آیا التقاط است آیا شرک است یا اندیشه، اندیشه الهی است؟ اگر تفکر و اندیشه ات الهی باشد موضوع بسیار قوی تر است یعنی مبارزه با هر گونه نفاق و التقاط است.

حجت الاسلام سالک یکی از شاخصه های مهم فرهنگ دینی را کسب مراتب اخلاق دینی بیان کرد و گفت: یکی از معیارهای بسیار مهم که مسئله اساسی بعثت پیامبر است، بر اساس کلام حضرت پیامبر(ص) موضوع اخلاق است و اینجا دیگر ارزش های انسانی و الهی مطرح است. یعنی باید انسان صادق باشد.

وی افزود: فرهنگ کذب و دروغ، قاموس انسانی که متکی به فرهنگ دینی است نخواهد بود و حاصل فرهنگ دینی این است که در گفتار و در اندیشه و رفتار و اعمال صادق است. در یک زندگی مومنانه دینی آن چیزی که حکومت می کند، صدق و راستی است و آثار این صدق و راستی یک خانواده فاضله است که یک مدینه فاضله ای را تشکیل می دهد.

حجت الاسلام سالک، کسب مراتب اخلاق دینی را مبارزه با مجموعه ضد ارزش ها با شیوه های بسیار علمی، دقیق، انسانی و الهی بیان کرد و توضیح داد: وقتی خلق خوش مطرح می شود برخوردها و رفتارها در جذب نیروها نقش اساسی دارد. ما هم در اینجا می توانیم تفاوت یک انسان خوش اخلاق را با یک انسان بد اخلاق در جامعه، کلاس و همه جا ببینیم. یک قاضی می تواند با متهم با تندی برخورد کند و او را از حق واقعی اش بخاطر این تندی و بد اخلاقی اش صلب کند. می تواند با خوش اخلاقی برخورد کند و به او میدان دهد که از مسائل اساسی اش دفاع کند، در دانشگاه هم همین مسئله است و در همه عرصه های زندگی این موضوع خودش را نشان می دهد و تجلی می یابد.

وی به آثار عملی این چارچوبها اشاره کرد و افزود: کلید واژه های دیگری مثل تقوا، جهاد و ... را اگر در کنار این مسئله جمع کنیم، از مجموعه این قالب ها و معیارها و شاخصه های اصلی در نگاه فرهنگ دینی انسان های بسیار والا و عالم تربیت می شود و دیگر جامعه، رفتار ضد ارزش ها نیست و مسائل بسیار بالاتر از اینها عملی می شود.

حجت الاسلام والمسلمین احمد سالک پیشنهاد داد: ما باید به این معیارها و شاخصه ها تکیه کنیم و دستگاه های تبلیغاتی مثل رادیو، تلویزیون، رسانه ها، مستند های دینی را برای توسعه فرهنگ دینی در اختیار جامعه با ادبیات و مسائل متناسب خودشان قرار دهند.

وی نگاه های متفاوت در عرصه فرهنگ در مدیریت های کلان جامعه را یکی از مشکلات موجود مطرح کرد و اظهار داشت: در بحث نگاه به این حرف نوع نگاه به فرهنگ دینی مهم است و یکی از مشکلات ما در مجلس در بحث فرهنگ این مسئله است. نوع نگاه از دیدگاه کسی که تصمیم گیری می کند و بودجه فرهنگی را تصویب می کند ضرورت به یک نوع اسلام شناسی دارد. دکتر ایراندخت فیاض با اشاره به فضای عمومی کشور و ترویج بحث فرهنگ اسلامی مطرح کرد: باید به سمتی حرکت کنیم که فرهنگ اسلامی را با قاعده های اصیلش در جامعه ترویج دهیم و هر جایی که از مدار خارج است اصلاح شود و در مدار و قاعده های دین قرار بگیرد.

وی با تاکید بر صحبت های حجت الاسلام والمسلمین احمد سالک در زمینه اخلاقیات فرهنگ اسلامی، اظهار داشت: در بحث اخلاقیات که نهایت آن زندگی فاضلانه است و حیات طیبه و انسان صالح خروجی این نوع سلوک است، در واقع فرهنگ اسلامی در راستای این مسئله بایستی حرکت کند که هم زندگی ما یک زندگی طیبه و طاهر باشد و شهروند مسلم یک شهروند صالح باشد.

عضو کمیسیون مشورتی شورای عالی انقلاب فرهنگی علاوه بر اینکه زیرساخت انسان مومن مسئول را عقلانیت دینی بیان کرد در عین حال افزود: اما گاهی در فضای عمومی در ترویج این سلوک مومنانه یا حیات طیبه یا انسان صالح یا فرهنگ اسلامی به گونه ای عمل می شود که گاهی تصور فضای کاملاً وهم آمیزی به وجود می آید که این فرهنگ اسلامی نیست یا کجاست.

وی با اشاره به مشترکات رفتارهای انسانی و فرهنگ اسلامی، تصریح کرد: بخشی از سلوک و رفتارهای انسانی را داریم که مورد تایید اسلام است که اینها همان احکام تائیدی یا امضایی اسلام است که نمونه اش در سیره حضرت رسول اکرم (ص) مطرح می شود که دختر حاتم طاعی در جنگ اسیر شد و از پیامبر درخواست کرد که من را بخاطر ویژگی پدرم که سخاوتمند بود، سخاوتمندانه ببخشید و آزاد کنید و رسول اکرم بخاطر همان ویژگی حاتم طاعی فرمودند که دخترشان را آزاد کنید.

دکتر فیاض با اظهار به اینکه بخشی از رفتارهای انسانی را که سلوک انسانی است ولی مورد تایید دین است، از سبک زندگی اسلامی جدا نبینیم، تاکید کرد: در اسلام احکامی داریم که غیبت نکنید، کینه ورزی نکنید یعنی هرچیزی که برای شما آورده معنوی و حتی مادی ندارد ولی ذهن و انرژی شما را می گیرد و شما را در راستای اهداف مقدستان و رسیدن به آن اهداف تهی می کند، منع می کند و در جامعه جهانی می گوید که هر کار پوچ بی فایده ای را در ذهن قرار ندهید. اگر ما همین ها را در جامعه با نیت و خواستگاه دینی ترویج دهیم زندگی سلوک مومنانه است و خواستگاه حرکت ما بندگی خدا و مقصد هم همین است ولی در این مدیریت اینها را از هم جدا نکنیم.

وی در پاسخ به اینکه چرا در اخلاقیات توسعه یافته نیستیم ولی از نظر اعتقادات توسعه یافته هستیم، عنوان کرد: وقتی که کالبد شکافی می کنیم، می بینیم اخلاقیاتی که با نیت الهی انجام می شود همه اینها همان سلوک اسلامی مومنانه است که انسان را تعالی می دهد. ذهن و انرژی روحی خود را صرف مثلاً غیبت کردن از دیگران که یک فایل فرعی و پوچ است و آورده ندارد و حتی فایلی است که آورده مادی برای ما ندارد می کنیم در حالیکه این انرژی را می توانیم معطوف به اهداف خوب و کلان و حتی اهداف و توسعه زندگی مادی و زندگی معنوی کنیم؛ همه اینها را صرف چیزهایی می کنیم که امروز می گویند انرژی منفی و انسان ها همه این انرژی را می گیرد و انسان را دچار افسردگی می کند.

دکتر فیاض، پیگیری سلوک مومنانه را با تعقل و تدبیر ضروری دانست و اظهار داشت: اگر اینها به عنوان تمدن اسلامی مطرح شود و ترویج و توسعه داده شود آن وقت ما می توانیم در جامعه مان سلوک مومنانه اسلامی را پیگیری کردیم و البته اینها باید

با تفکر باشد و با تقلید نباشد.

وی در آمیخته شدن زندگی اسلامی با خرافات را یکی از معضلات خطرناک در سلوک زندگی امروزی برشمرد و گفت: در اعتکاف که بودم موهوماتی را دیدم که بعد از آن به دوستانی که مدیریت اعتکاف را داشتند عرض کردم اعتکاف فرصتی برای تعالی انسان و توسعه معرفت دینی و رفع نقص معرفت دینی و رفع اختلالات معرفتی است و اگر معرفتی نداشته باشیم یا معرفت ما ناقص باشد یا معرفت مختل که آمیخته با موهومات و خرافات باشد، ما را از مدار دین خارج می کند ما باید اینها را ببینیم و اگر با تامل و تفکر و عقلانیت توسعه و ترویج پیدا کند ما به سمت زندگی مومنانه حرکت می کنیم.

حجت الاسلام والمسلمین سالک با بیان اینکه اگر بخواهیم تبلیغ دین کنیم، نیازمند به هزینه است، اظهار داشت: این نیاز در دنیایی که حرف نخست را تکنولوژی و رسانه می زند بیشتر احساس می شود. این هزینه به مجموعه ای که در راستای مسائل فرهنگی قرار بگیرد، باید تعاقب گیرد. در واقع ما دو بحث داریم؛ بحث نخست نگاه به فرهنگ است که باید زیرساخت مربوط به اقتصاد و اجتماع و صنعت و کشاورزی، تحت زیرساخت فرهنگ دینی انجام شود. موضوع دیگر این است که نگاه تصمیم سازان برای مسائل بودجه باید یک نگاه عمیق و استراتژیک باشد و نه یک نگاه سطحی، مثلاً در یک اداره نمازخانه می سازند.

رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس گفت: نکته دیگر بالا بردن سهم فرهنگ به نسبت کل بودجه کشور است. به عنوان مثال در بودجه آمریکا ۳۰ درصد کل آن برای کارهای فرهنگی در نظر گرفته می شود که همین رادیوها و شبکه های ماهواره ای هم بخشی از آن است که همانطور که مشاهده می کنید همیشه هم فعالیت دارند و رسماً هم اعلام می کنند که برای تخریب چهره دین در کنگره، این میزان سرمایه گذاری شود. اما در ایران سهم فرهنگ ۳.۵ درصد از کل بودجه است که این سوال پیش می آید که آیا این صحیح است؟ بسیاری از مشکلات و آسیب هایی که در کشور ایجاد می شود به دلیل کمبود بودجه است.

وی به مشکل طلاق اشاره کرد و گفت: ریشه رشد طلاق در کشور در جای دیگر است. اگر ما معضل مسکن و ازدواج را در کشور به عنوان آسیب های فرهنگی حل کنیم، می توانیم جلوی رشد طلاق را هم بگیریم.

ایران‌دخت فیاض با بیان اینکه ما در ترویج فرهنگ اسلامی دو بخش داریم، اظهار داشت: در یک بخش ما اطلاعات آن را نداریم یعنی معرفت دینی نداریم. در عرصه فرهنگ وقتی بحث معرفتی توسعه و تعمیق شود باید کالبد شکافی شود. مثلاً بجای صرف انرژی بابت پیشرفت پایدار و خانواده، صرف کارهای بیهوده می شود.

وی به تهمت ها و بدبینی ها در جامعه اشاره کرد و گفت: ما نیمی از انرژی مان را بجای کارهای مفید صرف این دست اقدامات بیهوده می شود در حالی که جامعه توسعه یافته جامعه ای است که انرژی خودش را صرف اهدافش کند که این اهداف یا از جنس مادی است یا از جنس اهداف معنوی است.

عضو مشورتی شورای عالی انقلاب فرهنگی اظهار داشت: گرفتن جلوی این نوع نقص که یک نوع نقص معرفتی است میزان زیادی راهکار برای جامعه ایجاد می کند، چقدر سلامت و انرژی برای خانواده ها و جامعه ایجاد می کند. اگر ما انرژی مان را صرف این موارد نکنیم و صرف امور صحیحی کنیم، یک بحث فرهنگی است که لازمه آن این است که بحث معرفتی و دانشی را گسترش دهیم. ما وقتی رفتار منصفانه داشته باشیم، خواهیم دید که چقدر جامعه ما را حمایت و پشتیبانی خواهد کرد.

دکتر فیاض توسعه معرفتی را ضروری دانست و تصریح کرد: این به معنای رفع نواقص اطلاعات معرفتی در جهت زدودن اطلاعات غلط مثل خرافات است. بخش دیگر بخش سخت افزاری است، ما برای هر فرهنگی نیاز به اقدامات و برنامه هایی داریم که بخشی از آن برنامه ها مستلزم فراهم آوری لوازم کار است.

عضو کمیسیون مشورتی شورای عالی انقلاب فرهنگی به توسعه فرهنگی اشاره کرد و گفت: رسانه در این زمینه خیلی می تواند موثر باشد. پس تامین زیرساخت های رسانه مطلوب که بتواند در سطح وسیع و با سرعت اطلاع رسانی کند، یک گام مهم است. مردم باید از رسانه و هنر استفاده کنند که برای این دسترسی، هر کدام نیاز به زیرساخت ها دارند.

وی با تأکید بر اینکه باید یک بخشی از بودجه فرهنگی صرف این شود که آدم چگونه مومنانه اوقات فراغت را بگذراند، تصریح کرد: دو نوع تفریح وجود دارد، یکی تفریح مستهجن است که از شریعت ما خارج است و بر ما حرام است و اسلام دنبال چنین لذتی نیست. از سوی دیگر لذتهای مومنانه هم داریم که هم لذت ببریم و هم اینکه معصیت نکرده باشیم. این لذتهای مومنانه می تواند دیدن یک فیلم خوب باشد، حضور در یک محفل خانوادگی باشد و یا رفتن به یک سفر باشد تا فشارها و رنج هایی که در طول هفته و سال به آنها آمده است را از خود خارج کنند.

عضو کمیسیون مشورتی شورای عالی انقلاب فرهنگی با بیان اینکه همه اینها نیاز به زیرساخت دارد، گفت: متأسفانه شاهد هستیم که تلویزیون ما نمی تواند این مسئله را خوب پوشش دهد و یا رسانه های دیگر به این مسئله نمی پردازند و یا سینمای ما نمی تواند فیلم خوبی را تهیه کند چون تامین نشده است و به همین علت نیاز داریم بخشی از بودجه را برای زیرساخت ها مصرف کنیم.

دکتر فیاض با تأکید بر تبلیغ در عرصه فرهنگ گفت: مثال خوبی که در این زمینه وجود دارد، بستن کمر بند است. با تبلیغ خوبی که انجام شد بسیاری که سابق بر این کمر بند نمی بستند، اینک کمر بند را می بندند، زیرا آرام آرام تبدیل به یک فرهنگ نهادینه شد.

وی با بیان اینکه در بودجه دهی به بعضی قسمتهای فرهنگی بودجه زیاد داده می شود و برای بعضی جاها کمتر، گفت: متأسفانه در خصوص تقسیم بودجه فرهنگی و اثربخشی آن، عرصه نظارتی وجود ندارد.